

“เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ๕๖ พรรษา ๒ เมษายน ๒๕๕๔”
ความร่วมมือไทย-จีน หมู่บ้านไร้มลพิษ ตามพระราชดำริ

* พี่เลี้ยงชาวบ้านที่ห้วยคลิตี้

* แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชุมชนปลอดเผา

* หมายเหตุมลพิษ

<http://www.pcd.go.th>

กักกาย

หมายเหตุมลพิษ เปิดเรื่องเด่นฉบับเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม กับโครงการความร่วมมือไทย-จีน หมู่บ้านไร้มลพิษ ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และตามไปดูการลงพื้นที่ของกรมควบคุมมลพิษที่เข้าไปพบปะชาวบ้านในห้วยคลิตี้ ถึงความเห็นและความต้องการของคนคลิตี้ มาเล่าสู่กันฟัง เกาะติดสถานการณ์ เวทีการประชุมคณะทำงานภายใต้รัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม 5 ประเทศอนุภูมิภาคแม่โขงเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน ครั้งที่ 7 เพื่อหารือแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันข้ามแดน ร่วมกับรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อมจากลาว พม่า เวียดนาม กัมพูชา และรองเลขาธิการอาเซียน

ท้ายนี้กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขอแสดงความเสียใจกับเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การเกิดแผ่นดินไหว และเหตุการณ์สึนามิในประเทศญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 11 มีนาคม ที่ทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตที่อยู่อาศัย และเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งที่ผ่านมา กรมควบคุมมลพิษได้มีการร่วมมือ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ และงบประมาณในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี กรมควบคุมมลพิษ จึงขอส่งกำลังใจให้ผู้ประสบภัยในประเทศญี่ปุ่น มา ณ โอกาสนี้ และกรมควบคุมมลพิษได้รับบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือประเทศญี่ปุ่นต่อไป

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นายวิจารณ์ ลิมาณายา รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นายวรศาสน์ อภัยพงษ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ
นางสาววชิรา แสงศรี เลขานุการกรม

บรรณาธิการ

นายนิชร คงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางสาวจุฑามาศ เอี่ยมสระศรี

กองบรรณาธิการ

นางอังคณา จันอุไร นางสาวนภัส บั้วสรวง นางสาวลัดดา จุลแสง นายบัญชาการ วินัยพานิช นางสาวกนกวรรณ สุขสด นางสาวพิรพร เพชรทอง นางสาวรุจิเรข ราชบุรี นางสาวพิชญา เกตุณัติ นางสาวอัญชลี คงสมบุญรณ์ นางสาวกานต์สินี ดวงดี นางสาววรารณ เจริญโอฐ นางสาวสินีนาง วรณศรี นายไพฑูริ มีนกะนิษฐ นายวัชร พันธ์นราวิกิจ นางกรรณิกา เอี่ยมศิริ นายชัย ปทุมานุสรณ์ นางสาวบรรจง ประภาณานันท์ นายโกสุม เผือกทอง นายรุตเจรด หมดหลี

เรื่องเด่นในฉบับ

เรื่อง : ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

“เจ้าฟ้านักพัฒนา” คือ ภาพที่คนไทยคุ้นชินมาโดยตลอดกับการปฏิบัติพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ทรงสานต่องานพัฒนาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มาโดยตลอดในการเสด็จฯ ไปตามพื้นที่ต่างๆ และทรงนำความรู้ที่ได้จากการเสด็จพระราชดำเนินไปในพื้นที่ต่างๆ มาใช้ในการสานต่องานพัฒนา เพื่อให้เข้าถึงแก่นแท้ของความต้องการ และเกิดประโยชน์แก่ประชาชนทั้งด้านการศึกษา การพัฒนาอาชีพ สิ่งแวดล้อมและสังคม อันนำไปสู่โครงการตามพระราชดำริมากมายทั่วประเทศ และช่วยให้ประชาชนได้รับโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ด้วยเหตุนี้ พระองค์จึงทรงได้รับการยกย่องจากนานาชาติ ตลอดจนประชาชนคนไทยโดยทั่วไปว่า ทรงเป็นเจ้าฟ้านักพัฒนาและทรงสานต่องานพัฒนาจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้บังเกิดความยั่งยืน อันสะท้อนให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถและพระอัจฉริยภาพในการประกอบพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนและประเทศชาติ

โครงการหมู่บ้านไร้มลพิษ เป็นโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาและเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริให้ความร่วมมือกับกระทรวงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของสาธารณรัฐประชาชนจีน ทำโครงการหมู่บ้านไร้มลพิษ โดยสาธารณรัฐประชาชนจีนได้คัดเลือกหมู่บ้านในมณฑลยูนนาน

กรมควบคุมมลพิษ กับโครงการพระราชดำริ

ความร่วมมือไทย-จีน หมู่บ้านไร้มลพิษ ตามพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เข้าเป็นหมู่บ้านไร้มลพิษ สำหรับประเทศไทยนั้นได้คัดเลือกบ้านห้วย 8 หมู่ที่ 6 และบ้านห้วย 10 หมู่ที่ 5 ตำบลสวนผึ้ง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี เป็นหมู่บ้านไร้มลพิษ ซึ่งสำนักงานโครงการสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องบูรณาการดำเนินงานโครงการฯ และจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการฯ โดยมีกรอบการดำเนินงานจำนวน 5 แผนงาน ประกอบด้วย 1. การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน 2. การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในชุมชน 3. การพัฒนาสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมและการควบคุมโรคติดต่อ 4. การป้องกันและแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภค และ 5. การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของชุมชน

กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งดำเนินงานในการพัฒนาสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมและควบคุมโรคติดต่อ ดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจให้แก่เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการ ดูแล รักษา และเดินระบบกำจัดขยะมูลฝอย รวมทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และข้อคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาการเดินระบบกำจัดขยะมูลฝอย จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงระบบจัดการขยะมูลฝอยให้มีการดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ในการดำเนินงานด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมและควบคุมโรคติดต่อ ที่ผ่านมา คพ. ยังได้จัดประชุมให้ความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง และดำเนินกิจกรรมให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติและสาธิตวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยให้นักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านถ้ำหิน ในพื้นที่หมู่ที่ 5 (บ้านถ้ำหิน) และหมู่ที่ 6 (บ้านห้วยคลุม)

การป้องกันและแก้ไขปัญหาคูณภาพน้ำเพื่อการอุปโภค ติดตั้งระบบสาริตสำหรับบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุดสำหรับบ้านตัวอย่าง 4 หลัง อีกทั้งยังเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในการจัดการน้ำเสีย ให้คำแนะนำในการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียเฉพาะจุด (Onsite System) ที่ถูกสุขลักษณะและแนวทางในการจัดการน้ำเสียที่เกิดขึ้นภายในบ้านเรือนแก่ประชาชนในพื้นที่หมู่ที่ 5 (บ้านถ้ำหิน) หมู่ที่ 6 (บ้านห้วยคลุ่ม) รวมทั้งให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่ผู้ประกอบการรีสอร์ทและโรงแรมในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสวนผึ้ง และเสริมสร้างศักยภาพด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมให้แก่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคูณภาพน้ำเพื่อการอุปโภค ซึ่งจากการติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำล่าสุด (เดือนพฤศจิกายน 2553) ในจุดติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำส่วนใหญ่มีค่าออกซิเจนละลายในเกณฑ์ดี และจะตรวจสอบคุณภาพน้ำอีก 2 ครั้ง ในเดือนพฤษภาคมและเดือนสิงหาคม 2554 ต่อไป

นอกจากโครงการหมู่บ้านไร้มลพิษ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริอีกมากมายที่จะส่งเสริมให้ชุมชนและประชาชนของพระองค์ได้อยู่ดีกินดีในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยโดย คพ. ได้รับสนองงานพระราชดำริ เช่น **การจัดการน้ำเสียและการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ศูนย์ภูฟ้าพัฒนา** ตำบลภูฟ้า อำเภอป่อเกือ จังหวัดน่าน ซึ่ง คพ. ได้ดำเนินการด้านการจัดการน้ำเสีย และการจัดการ

ขยะมูลฝอยในพื้นที่ศูนย์ฯ ก่อสร้างอาคารคัดแยกขยะมูลฝอย ระบบผลิตก๊าซชีวภาพจากขยะอินทรีย์ และติดตั้งตัวดักกลิ่นในห้องน้ำอาคารที่พัก ปรับปรุงบ่อดักไขมัน และติดตั้งถังกรองไร้อากาศ เพื่อรองรับปัญหามลพิษที่อาจเกิดขึ้น โครงการจัดทำระบบการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอยภายในพื้นที่โครงการศูนย์การเรียนรู้ อำเภอมวกก่อ จังหวัดเชียงใหม่ จัดทำแนวทางและออกแบบรายละเอียดระบบบำบัดน้ำเสียและระบบการจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย การลดการเกิดน้ำเสีย การบำบัดน้ำเสียจากอาคารต่างๆ รวมทั้งการจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียจำลองโดยใช้พืชธรรมชาติ ในการบำบัดที่สามารถบำบัดน้ำเสียได้จริง มุ่งเน้นให้ความสำคัญการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด (Resource Conservation and Recovery) การจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่โครงการฯ จะจัดทำระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร (Integrated Solid Waste Management) โครงการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนขนาดเล็กบนพื้นที่สูง พื้นที่โครงการหลวงอ่างขาง คพ. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ร่วมกันศึกษาและหาแนวทางแก้ปัญหาขยะในพื้นที่อ่างขางให้มีความต่อเนื่อง ในรูปแบบกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลบนพื้นที่สูง เน้นวิธีผสมผสานและมุ่งให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ปัจจุบัน คพ. ได้พัฒนาแนวทางเพิ่มเติม เช่น การนำมาเลี้ยงสัตว์ เลี้ยงไส้เดือน เพื่อผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยน้ำ โดยได้รับความสนใจจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก

อนุภูมิภาคแม่โขงร่วมใจแก้ไขปัญหามลพิษ

นายสุวิทย์ คุณกิตติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) พร้อมด้วย นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีสิ่งแวดล้อม 5 ประเทศ อนุภูมิภาคแม่โขงเรื่องมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน (1st MSC Mekong) เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา ณ โรงแรมเชอราตัน กระบี่ บีช รีสอร์ท จังหวัดกระบี่ พร้อมผู้แทนจากประเทศสมาชิก ได้แก่ ลาว พม่า เวียดนาม และกัมพูชา รองเลขาธิการอาเซียน ผู้แทนจากศูนย์เชี่ยวชาญด้านอุตุนิยมวิทยาเฉพาะทางแห่งอาเซียน (ASMC) และผู้แทนจากองค์กรเอกชน เช่น Global Environment Center (GEC) เป็นต้น

ที่ประชุมได้หารือเพื่อกำหนดนโยบาย/แผนงาน/มาตรการในการแก้ไขปัญหามลพิษในที่โล่งและมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนในอนุภูมิภาคแม่โขง โดยเฉพาะการตั้งเป้าหมายและตัวชี้วัดในการแก้ไขปัญหาจากจำนวนจุดความร้อน (Hotspot) โดยกำหนดให้ภายในปี 2554 ต้องลดจำนวน Hotspot ลงเหลือไม่เกิน 75,000 จุด และลดลงเหลือไม่เกิน 50,000 จุด ภายในปี 2558

นอกจากนี้ที่ประชุมได้หารือประเด็นความร่วมมือระดับทวิภาคีระหว่างไทย-ลาว และไทย-พม่า โดยลาวและพม่าได้ร้องขอให้ไทยสนับสนุนด้านการพัฒนาศักยภาพในการติดตามตรวจวัดคุณภาพอากาศ ซึ่งไทยมีแผนดังนี้

ความร่วมมือไทย-พม่า ในปี 2554 ไทยจะส่งหน่วยตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบเคลื่อนที่ไปยังเมืองท่าชีเหล็ก พม่า ในวันที่ 23 มีนาคม 2554 และตรวจวัดเป็นระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ตามการร้องขอของพม่า นอกจากนี้พม่าได้จัดส่งข้อเสนอโครงการความร่วมมือมายังไทย โดยขอรับการสนับสนุนสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบถาวร จำนวน 1 สถานีจากไทย ซึ่งไทยจะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบต่อไป

ความร่วมมือไทย-ลาว คณะรัฐมนตรีเห็นชอบความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมไทย-ลาว ซึ่งรวมถึงการสนับสนุนสถานีถาวรพร้อมอุปกรณ์ครบชุด จำนวน 1 สถานี และสถานีวัดฝุ่น จำนวน 1 สถานี ให้แก่ลาวในปี 2555 ซึ่งกรมควบคุมมลพิษอยู่ระหว่างการขอรับการจัดสรรงบประมาณ สำหรับปี 2554 ไทยอยู่ระหว่างรอหนังสือร้องขอให้จัดส่งหน่วยตรวจวัดคุณภาพอากาศแบบเคลื่อนที่ไปยังเวียงจันทน์

ทั้งนี้ ที่ประชุมได้ร้องขอให้ไทยซึ่งมีความก้าวหน้าด้านการตรวจวัดคุณภาพอากาศ จัดการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยให้เป็น การอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทั้งอาเซียน ซึ่งกรมควบคุมมลพิษจะดำเนินการต่อไป

กทม. คพ. รับฟังความคิดเห็นทางไฟฟ้า ลดเสียงใน กทม.

**กรมควบคุมมลพิษ ร่วมกับกรุงเทพมหานคร จัดรับฟังความคิดเห็นทาง
การจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงปี 2555-2559 เพื่อเป็นแนวทาง
ให้หน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติในช่วง 5 ปีข้างหน้า**

เนื่องจากพื้นที่กรุงเทพมหานครมีการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม มีการใช้ระบบการคมนาคมขนส่งค่อนข้างสูง มีการใช้ยานพาหนะจำนวนมากและสภาพการจราจรติดขัด ประกอบกับกิจกรรมอื่นที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น อุตสาหกรรมการก่อสร้าง และการเผาในที่โล่ง ซึ่งตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ได้มีการดำเนินมาตรการในการควบคุมและแก้ไขปัญหาทางอากาศและเสียงในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้คุณภาพอากาศดีขึ้นตามลำดับ แต่หลายพื้นที่ก็ยังคงประสบปัญหาโดยเฉพาะฝุ่นขนาดเล็กริมถนน โดยข้อมูลปี 2553 บริเวณพื้นที่ริมถนนฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน เฉลี่ย 24 ชั่วโมงตรวจวัดได้ในช่วง 8.3-195.2 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร (มคก./ลบ.ม.) เกินมาตรฐาน (120 มคก./ลบ.ม.) คิดเป็นร้อยละ 4.6 ของจำนวนครั้งที่ตรวจ และค่าความเข้มข้นเฉลี่ยรายปีเท่ากับ 55.3 มคก./ลบ.ม. ซึ่งเกินค่ามาตรฐาน (50 มคก./ลบ.ม.) ส่วนระดับเสียงเฉลี่ย (L_{Aeq}) 24 ชั่วโมง บริเวณริมถนนอยู่ในช่วง 61.0-85.8 เดซิเบลเอ เกินมาตรฐาน (70 เดซิเบลเอ) คิดเป็นร้อยละ 67 ของจำนวนข้อมูลทั้งหมด และค่าเฉลี่ยตลอดปีมีค่าเท่ากับ 70.6 เดซิเบลเอ

ดังนั้นเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2554 กรมควบคุมมลพิษ และสำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร จึงได้จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นทางการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงปี 2555-2559 ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ ซึ่งมีนายชาตินัย เนาวภูต รองปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน และ ดร.วิจารณ์ สิมาฉายา

รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ได้บรรยายพิเศษสถานการณ์และการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงทศวรรษที่ผ่านมา รวมทั้งมี ดร.กิตติชัย รัตนะ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และทีมงานเป็นวิทยากรกระบวนการในการระดมความคิดเห็น เพื่อระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมาปรับปรุงแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาทางอากาศและเสียงในกรุงเทพมหานครปี 2555-2559 ที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดทำขึ้น และเพื่อให้แผนปฏิบัติการฯ มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ ตอบสนองความต้องการของประชาชนที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานครให้มากที่สุด

การรับฟังความคิดเห็นจัดเป็น 4 กลุ่มย่อย ประกอบด้วย กลุ่มเสาชิงช้า มีผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นหน่วยงานราชการ กลุ่มสวนหลวง ร.9 มีผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่จากหน่วยงานเอกชน รัฐวิสาหกิจ สถาบันการศึกษา สมาคม องค์กรต่างๆ กลุ่มสะพานพระราม 8 เป็นผู้แทนชุมชน อาสาสมัครพิทักษ์อากาศกรุงเทพมหานคร และองค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มวัดพระแก้ว รวมทุกกลุ่มหน่วยงานและประชาชนกว่า 300 คน ซึ่งพบว่าความคิดเห็นในเรื่องการมองสถานการณ์แนวโน้มของคุณภาพอากาศและเสียงใน 5 ปีข้างหน้า เห็นว่าถนนทุกสายในกรุงเทพมหานครจะมีมลพิษไม่เกินมาตรฐาน มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้นจำนวนยานพาหนะลดลง

สำหรับความคิดเห็นในเรื่องแผนปฏิบัติการเพื่อรองรับการจัดการคุณภาพอากาศและเสียงใน 5 ปีข้างหน้า ผู้เข้าร่วมสัมมนามีความเห็นว่าแผนปฏิบัติการฯ ควรมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) การแก้ปัญหการขนส่งมวลชน การจราจร ยานพาหนะ และการใช้ทาง

- จัดการระบบขนส่งมวลชนให้มีประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดพื้นที่/วัน/คืน/เวลาห้ามจอดรถริมถนน เพื่อลดปัญหามลพิษสะสมจากการจราจรติดขัด
- การควบคุมมลพิษจากรถยนต์เก่าทั้งรถยนต์ส่วนบุคคลและรถโดยสาร (สองแถว) เช่น การเข้มงวดในการตรวจสอบสภาพมลพิษเพื่อต่อทะเบียน
- การส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก ผลิตรถยนต์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น รถพลังงานไฟฟ้า, ECO CAR
- การจัดหา/ใช้รถยนต์ใหม่ทดแทนรถยนต์เก่าในภาคราชการ
- จำกัดจำนวนยานพาหนะ เช่น จำกัดจำนวนรถยนต์ที่จดทะเบียนใหม่ จำกัดจำนวนรถยนต์ต่อครอบครัว
- จัดทำทางจักรยานและให้สามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย รวมทั้งการให้ภาครัฐสนับสนุนและสร้างเครือข่ายขี่จักรยาน
- จัดระเบียบทางเท้าเพื่อความสะดวกในการเดินไปขึ้นรถไฟฟ้าและระบบขนส่งมวลชนแทนการใช้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์

2) การควบคุมการเผาในที่โล่ง

- การแก้ไขข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครในการบริการเก็บเศษกิ่งไม้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย และการจัดหาเครื่องจักรให้กรุงเทพมหานครในการย่อยกิ่งไม้ให้เล็กลงเพื่อนำมาทำปุ๋ย เพื่อลดการเผาเศษกิ่งไม้ของประชาชน
- ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักแก่ประชาชนในการไม่เผาเศษกิ่งไม้และการจัดการขยะที่ถูกต้อง

3) การสื่อสารสาธารณะ

- ประชาสัมพันธ์โดยสื่อต่างๆ เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ โดยอาศัยการสร้างแรงจูงใจควบคู่
- บูรณาการหลักสูตรเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้ากับระบบการศึกษาเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม
- สนับสนุนการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมและการให้ความรู้ในครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ความสำเร็จ ความก้าวหน้าการดำเนินงานจัดการปัญหา
- สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ งานวิจัยการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง

4) พื้นที่สีเขียวและอาคารสีเขียว

- อนุรักษ์ต้นไม้ให้มีอายุยืนยาว
- เพิ่มพื้นที่สีเขียว ส่วนพื้นที่เดิมให้ดำเนินการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
- รณรงค์ส่งเสริมอาคารเขียวโดยเริ่มจากอาคารราชการ จากนั้นจึงเป็นสถานประกอบการและชุมชน

5) การบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

- ปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของยานพาหนะ
- เข้มงวดการดำเนินงานในเรื่องต่างๆ โดยดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น การควบคุมฝุ่นละอองจากการก่อสร้าง เข้มงวดจับยานพาหนะควันดำเสียงดัง ควบคุมร้านค้าตัดแปลงท่อไอเสียและรถยนต์

ความเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหา มีความเห็นดังนี้

- ให้ภาคเอกชนสนับสนุนการดำเนินงานแก้ไขปัญหของชุมชนและสังคม
- ภาคเอกชนทำ CSR ปฏิบัติตามกฎหมายโรงงาน มีการบำรุงรักษาเครื่องจักร เครื่องใช้อย่างสม่ำเสมอ
- ร่วมเป็นอาสาสมัครเฝ้าระวัง ตรวจสอบมลพิษ ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพ
- จัดให้มีศาลาประชาคม เพื่อให้ชุมชนได้พบปะกันทุกเดือน และรวบรวมข้อมูลเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- สร้างอาสาสมัคร ขยายเครือข่ายพิทักษ์สิ่งแวดล้อม สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน สร้างชุมชนปลอดมลพิษ
- ผลักดันให้เกิดชุมชนต้นแบบ และขยายให้เต็มพื้นที่กรุงเทพมหานคร

หลังจากนี้ กรมควบคุมมลพิษ และสำนักสิ่งแวดล้อม จะได้นำผลจากการรับฟังความเห็นนี้ไปพิจารณาปรับปรุงแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงในกรุงเทพมหานคร ปี 2555-2559 รวมทั้งจัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานต่างๆ และนำเสนอคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง โดยคาดหวังว่าแผนปฏิบัติการฯ ที่จัดทำขึ้นจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากตัวแทนของกรุงเทพมหานครจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ โดยจะสามารถนำไปสู่แผนปฏิบัติการที่ตอบสนองความต้องการของผู้ที่พักอาศัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อคุณภาพอากาศและเสียงที่ดีขึ้น

“ฟังเสียงชาวบ้านที่ห้วยคลิตี้”

: ต่อแนวทางการจัดการตะกอนหางแร่จากหลุมฟังกกลบ

จากกรณีโรงแต่งแร่ บริษัท ตะกั่วคอนเซนเตรทส์ (ประเทศไทย) จำกัด ปลอยให้เกิดการรั่วไหลของน้ำขุ่นข้นจากบ่อกักเก็บตะกอนหางแร่ลงสู่ห้วยคลิตี้จนเกิดการปนเปื้อนสารตะกั่วในสิ่งแวดล้อมห้วยคลิตี้ การแก้ไขปัญหานี้ในระยะเร่งด่วนของบริษัท ตะกั่วฯ ในช่วงปี 2542-2543 ประกอบด้วยการขุดลอกห้วยคลิตี้ระยะทาง 2.5 กิโลเมตร ตะกอนดินส่วนหนึ่งนำไปฟังกกลบที่บ่อเก็บกักตะกอน และอีกส่วนหนึ่งนำไปฟังกกลบที่หลุมฟังกกลบริมห้วยคลิตี้ จากการสำรวจพบหลุมฟังกกลบตะกอนหางแร่จำนวน 8 หลุม ตั้งอยู่ห่างจากห้วยคลิตี้ประมาณ 5-10 เมตร และมีความลาดชันจากหลุมฟังกกลบลงสู่ลำห้วยประมาณ 10-20 องศา ในช่วงฤดูฝนจะมีน้ำท่วมถึงขอบหลุมฟังกกลบ สภาพและลักษณะของหลุมฟังกกลบตะกอนหางแร่มีโอกาสเกิดการพังทลายและเกิดการรั่วไหลของตะกอนหางแร่ได้ เนื่องจากไม่ได้ก่อสร้างตามรูปแบบของหลุมฟังกกลบบนบดอัด

กรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ได้จัดทำแนวทางการจัดการตะกอนหางแร่จากหลุมฟังกกลบบริเวณริมห้วยคลิตี้ เพื่อป้องกันและควบคุมการปนเปื้อนของสารตะกั่วที่จะทำให้สิ่งแวดล้อม สิ่งมีชีวิต และประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวมีความปลอดภัย และจัดรับฟังความคิดเห็นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา ณ โรงเรียนบ้านทุ่งเสือโทน ตำบลชะแล อำเภอกงหรา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีผู้แทนคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในห้วยคลิตี้ คณะทำงานพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหามลพิษการปนเปื้อนสารตะกั่วในห้วยคลิตี้ หน่วยงานราชการส่วนกลาง ท้องถิ่น องค์การพัฒนาเอกชน และสื่อมวลชนเข้าร่วม

ผลจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ ประกอบด้วย ชาวบ้านคลิตี้บน 162 คน ชาวบ้านคลิตี้กลาง 10 คน ชาวบ้านคลิตี้ล่าง 8 คน รวม 180 คน ผู้แทนกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ กรมป่าไม้ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล กรมอนามัย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8 (ราชบุรี) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดกาญจนบุรี และเจ้าหน้าที่ คพ.

การประชุมรับฟังความคิดเห็น
เริ่มดำเนินการโดยการนำเสนอข้อมูล
ผลการสำรวจหลุมฝังกลบตะกอนหาง
แร่ทั้ง 8 แห่ง การจัดทำแนวป้องกัน
ชั่วคราวบริเวณหลุมฝังกลบเพื่อ
ป้องกันการรั่วไหลของตะกอนหางแร่
และแนวทางเลือกของการจัดการ
ตะกอนหางแร่จากหลุมฝังกลบตะกอน
หางแร่บริเวณริมห้วยคลิตี้ 4 ทางเลือก
ได้แก่ 1) การแต่งตะกอนหางแร่เพื่อ

นำมาใช้ประโยชน์ 2) การกำจัดตะกอนหางแร่โดยบริษัทรับกำจัดกากของเสียอันตราย 3) การฝังกลบกากตะกอนหางแร่ใน
พื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่ และ 4) การปรับเสถียรในหลุมฝังกลบ จัดทำผนังที่บ้น้ำกันและแนวคันดินกันน้ำท่วมพื้นที่หลุม
ฝังกลบ และแนวทางการใช้ประโยชน์ฝ่ายหินทิ้งซึ่งประกอบด้วย การปรับปรุงโครงสร้างของฝ่ายหินทิ้ง การขุดลอกตะกอน
ท้องน้ำออกจากบริเวณหน้าฝายโดยจ้างแรงงานในพื้นที่ และการกำจัดตะกอนท้องน้ำที่ขุดลอกตามหลักวิชาการ จากนั้น
ดร.กิตติชัย รัตนะ วิทยาการกระบวนกร ได้แบ่งผู้เข้าร่วมการประชุมรับฟังความคิดเห็น ออกเป็น 4 กลุ่มย่อย กลุ่มละ
30-50 คน เพื่อเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง รวมทั้งได้มีการประชุมหารือกันภายในกลุ่มย่อย

ผลความคิดเห็นของกลุ่มย่อยจำนวน 4 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยชาวบ้านคลิตี้บนและคลิตี้กลาง เห็นด้วยกับแนวทางที่จะนำของเสียอันตรายออกจากหมู่บ้าน
คือ แนวทางเลือกที่ 1 การแต่งตะกอนหางแร่เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ และทางเลือกที่ 2 การกำจัดตะกอนหางแร่โดยบริษัท
กำจัดกากของเสียอันตราย และเห็นว่าทางเลือกที่ 3 การฝังกลบกากตะกอนหางแร่ในพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่และทางเลือกที่ 4
การปรับเสถียรในหลุมฝังกลบ จัดทำผนังที่บ้น้ำกันและแนวคันดินกันน้ำท่วมพื้นที่หลุมฝังกลบเป็นการแก้ไขปัญหาชั่วคราว
โดยมีความกังวลว่าอาจมีปัญหาในระยะยาวจากการชะล้างหน้าดินและการทรุดตัวของดิน อย่างไรก็ตาม ทางเลือกที่ 1
การแต่งตะกอนหางแร่เพื่อนำมาใช้ประโยชน์นั้น ชาวบ้านไม่แน่ใจว่าจะนำตะกอนหางแร่ไปใช้ประโยชน์ได้จริง และเห็นด้วย
กับทางเลือกที่ 2 การกำจัดตะกอนหางแร่โดยบริษัทกำจัดกากของเสียอันตราย เนื่องจากเป็นแนวทางที่ใช้เวลาดำเนินงาน
น้อยกว่าแนวทางอื่นและเป็นการแก้ไขปัญหาที่ถาวร

ส่วนข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนั้น ต้องการให้ดำเนินการในช่วงหน้าแล้ง การฟื้นฟูพื้นที่หลุมฝังกลบหลังจากนำ
ตะกอนหางแร่ออกไปแล้วต้องใช้ดินที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเพาะปลูก ควรติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมทั้งดิน
และน้ำ ทำการป้องกันผลกระทบจากการขนส่งตะกอนหางแร่และการนำเครื่องจักรกลเข้าไปในพื้นที่ และกังวลเรื่องการยอมรับ
ของชาวบ้านในพื้นที่ฝังกลบของบริษัทกำจัดกากของเสียอันตราย และขอให้ภาครัฐแก้ไขปัญหาตะกอนหางแร่ที่ทิ้งค้างอยู่ใน
พื้นที่ชาวบ้าน

กลุ่มที่ 2

ประกอบด้วยชาวบ้านคลิตี้กลางทั้งผู้ชายและผู้หญิง และมีเจ้าของที่ดินที่มีหลุมฝังกลบตั้งอยู่จำนวน 2 ราย คือ นางอรรณ วสุธาภาภูมิ และนางสุพรรณษา ธรรมัญชร ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถทำการเกษตรในบริเวณดังกล่าวได้ เห็นด้วยกับทางเลือกที่ 2 คือ การกำจัดตะกอนหางแร่โดยบริษัทรับกำจัดกากของเสียอันตราย แต่ควรมีมาตรการป้องกันเรื่องฝุ่น เสียงของเครื่องจักรกล และผลกระทบอื่นๆ ที่เกิดจากการขนย้ายตะกอนหางแร่ และดินที่นำมาฟื้นฟูหลุมฝังกลบหลังจากนำตะกอนหางแร่ออกไปแล้วควรมีคุณภาพเหมาะสมกับการเพาะปลูก

กลุ่มที่ 3

ประกอบด้วยชาวบ้านคลิตี้บน อยากให้ภาครัฐจัดการปัญหากากตะกอนหางแร่ที่ตกค้างข้างทางและเห็นด้วยกับทางเลือกที่ 2 การกำจัดตะกอนหางแร่โดยบริษัทรับกำจัดกากของเสียอันตราย

กลุ่มที่ 4

ประกอบด้วยชาวบ้านคลิตี้กลางและคลิตี้ล่าง ส่วนใหญ่เป็นผู้ชายและมีเจ้าของที่ดินที่มีหลุมฝังกลบตั้งอยู่จำนวน 2 ราย คือ นายไพศาล ป้องวิศาล และนางวาสนา ผื่นเฟื้อ ซึ่งปัจจุบันไม่สามารถทำการเกษตรในบริเวณดังกล่าวได้ มีความเห็นว่า ทางเลือกที่ 4 การปรับเสถียรในหลุมฝังกลบ จัดทำผนังทึบน้ำกั้นและแนวคันดินกั้นน้ำท่วมพื้นที่หลุมฝังกลบไม่เหมาะสม เนื่องจากปัญหาน้ำท่วมบริเวณหลุมฝังกลบ มีความเสี่ยงจะเกิดปัญหาการกัดเซาะทำให้หลุมฝังกลบพังทลายได้ ส่วนทางเลือกที่ 1 การแต่งตะกอนหางแร่เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ และทางเลือกที่ 2 การกำจัดตะกอนหางแร่โดยบริษัทรับกำจัดกากของเสียอันตราย เป็นการนำตะกอนหางแร่ออกนอกพื้นที่ที่อาจมีปัญหาเรื่องระยะทาง ซึ่งเป็นปัญหายอมรับของชาวบ้านบริเวณพื้นที่ฝังกลบของบริษัทรับกำจัดของเสียอันตรายและเห็นด้วยกับทางเลือกที่ 3 การฝังกลบกากตะกอนหางแร่ในพื้นที่ฝังกลบแห่งใหม่ และเสนอให้จัดการตะกอนหางแร่ในพื้นที่โรงแต่งแร่เดิม

นอกจากนี้จากการหารือกับผู้ใหญ่บ้านคลิตี้ (นายนิติพล ตันติวนิช) ทราบว่า ทางผู้ใหญ่บ้านฯ ได้หารือเรื่องแนวทางการจัดการตะกอนหางแร่ในหลุมฝังกลบบริเวณริมห้วยคลิตี้กับองค์การบริหารส่วนตำบลชะแล มีความเห็นว่าการขนส่งตะกอนหางแร่ออกนอกพื้นที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อถนน เสนอให้ฝังกลบในพื้นที่หมู่บ้านคลิตี้ แต่หากพื้นที่บ่อกักเก็บตะกอนเดิมไม่เหมาะสมขอให้พิจารณาพื้นที่ก่อสร้างหลุมฝังกลบแบบปลอดภัยใหม่ ชาวบ้านคลิตี้มีความเห็นต่อแนวทางการใช้ประโยชน์ฝ่ายหินทิ้งทั้ง 2 แห่ง เห็นด้วยกับการปรับปรุงเพื่อบำรุงรักษาฝ่ายหินทิ้ง และเห็นว่าตำแหน่งที่ตั้งของฝ่ายหินทิ้งทั้ง 2 แห่ง มีความเหมาะสมแล้ว แนวทางที่เสนอให้ขุดลอกตะกอนท้องน้ำหน้าฝ่ายหินทิ้งโดยแรงงานชาวบ้านนั้นไม่สามารถทำได้ เนื่องจากระดับน้ำบริเวณฝ่ายหินทิ้งลึกมาก ต้องใช้รถแบ็กโฮลตักตะกอนท้องน้ำออกในช่วงฤดูแล้ง

สำหรับกรณีการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในห้วยคลิตี้ที่ศาลจังหวัดกาญจนบุรีที่มีคำสั่งให้ผู้ประกอบการโรงแต่งแร่คลิตี้เป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหานั้น ชาวบ้านคลิตี้มีความเห็นว่าภาครัฐควรลงมาตรการในการติดตามตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อม และมาตรการในการตรวจวัดระดับตะกั่วในเลือดให้แก่ชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ กรมควบคุมมลพิษ จะนำผลการประชุมรับฟังความคิดเห็น เรื่อง แนวทางการจัดการตะกอนหางแร่จากหลุมฝังกลบตะกอนหางแร่บริเวณริมห้วยคลิตี้ และเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการคัดเลือกแนวทางการจัดการตะกอนหางแร่ในหลุมฝังกลบริมห้วยคลิตี้ (Matrix) เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการแก้ไขปัญหาการปนเปื้อนสารตะกั่วในห้วยคลิตี้ต่อไป

ปริมาณตะกอนหางแร่ในหลุมทั้ง 8 หลุม รวมทั้งสิ้น 1,355 ลูกบาศก์เมตร หรือ 2,886 เมตริกตัน ตะกอนหางแร่มีปริมาณตะกั่วปนเปื้อนอยู่ในช่วง 51,984-170,697 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม มีค่าการชะละลายเท่ากับ 4,056 มิลลิกรัมต่อลิตร จัดเป็นสิ่งปฏิกูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วที่เป็นของเสียอันตรายตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม พ.ศ. 2548

รักษ์ชุมชน

เรื่อง : นิชร คงเพชร

ภาพ : ฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชุมชนปลอดภัย

“ ในช่วงเดือนธันวาคม-เมษายนของทุกปี ‘ปัญหาหมอกควัน’ เป็นปัญหามลพิษและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน พะเยา แพร่ และจังหวัดน่าน ที่มีสาเหตุมาจากการเผาในที่โล่ง การเผาในที่เกษตร การเผาวัชพืชริมทาง และไฟป่าก่อให้เกิด หมอกควัน เถ้า เษม่า ฟุ้งละอองขนาดเล็ก ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยรวมถึงความเป็นอยู่ของประชาชน การเกิดอุบัติเหตุบนถนน และกระทบต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่ ”

การแก้ไขปัญหาให้เกิดผลปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินมาตรการ การป้องกัน ควบคุม ตลอดจนติดตาม เฝ้าระวัง และดับไฟที่เกิดขึ้นในพื้นที่ การณรงค์สร้างความรู้และความเข้าใจ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันจากหมอกควันและไฟป่า และสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่ได้ถูกหยิบยกมานำเสนอบนเวทีสัมมนา เรื่อง “วิกฤติโลกร้อน มลพิษหมอกควัน มหันตภัยใกล้ตัว” ซึ่งจัดโดยคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมวุฒิสภา เมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา ณ ศูนย์การประชุมนานาชาติ โรงแรมเชียงใหม่ แกรนด์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้แทนภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน นักธุรกิจ และผู้แทนภาคประชาชนร่วมเข้าเป็นวิทยากรนำเสนอความเห็น

คุณลุงจ๋านงค์ จันทร์หอม อดีตผู้ใหญ่บ้าน บ้านสามขา ตำบลหัวเรือ อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง ซึ่งมีประวัติและผลงานที่ได้รับการยกย่องมาอย่างต่อเนื่อง คุณลุงเรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

กิตติมศักดิ์ สาขาการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ปี 2553 เป็นผู้นำชุมชนมาแล้ว 20 ปี เป็นผู้ใหญ่บ้านยอดเยี่ยมได้รับรางวัลแทนทองคำ ปี 2545 ส่งเสริมชุมชนมีส่วนร่วมเป็นรูปธรรม หมู่บ้านสามขาได้รับยกย่องเป็นหมู่บ้านตัวอย่างของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2552 เป็นหมู่บ้านต้นแบบเรื่องการจัดการบริหารชุมชนและสิ่งแวดล้อมด้านไฟป่าของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภาคเหนือ ปี 2553 เป็นพ่อตัวอย่างดีเด่นแห่งชาติ ปี 2548 เป็นคนดีศรีสังคม ปี 2548 และได้รับรางวัลชุมชนมากกว่า 56 รางวัล ในระหว่างที่เป็นผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน ซึ่งคุณลุงจ๋านงค์ได้ร่วมถ่ายทอดความรู้การสร้างการมีส่วนร่วมกับประชาชนที่ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องกว่า 20 ปี ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้รับทราบและแลกเปลี่ยนเรียนรู้

“จิตใจที่จะได้สะท้อนปัญหาชุมชนให้ทุกภาคส่วนรับรู้ รับทราบ ทำมา 20 ปีกว่าประสบผลสำเร็จ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่มีใครผิด ถูก บางครั้งการทำงานกระทบส่วนราชการบ้างต้องขอโทษ การทำงานในชุมชน บางครั้ง

มุมมองก็ไปคนละทิศคนละทาง คนละหน เป้าหมายเดียวกัน ปัญหาชุมชนภาคีรัฐณรงค์แล้วก็หายไปคนไม่เข้าใจ ให้เขาเห็นปัญหาของเขาเอง ปัญหาเรื่องป่าเป็นเรื่องใหญ่เป็นปัญหาวิถีชีวิตชุมชนที่เขาไม่เข้าใจ การแก้ไขปัญหาวិถีชีวิตอย่างไร ต้องทำความเข้าใจเป็นผู้นำชุมชนเป็นจุดเล็กไปหาจุดใหญ่” คุณลุงจ๋านงค์เกริ่นนำแสดงความรู้สึกที่ได้มีโอกาสมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเล่าถึงการทำงานกับชุมชนที่ผ่านมา

“เมื่อก่อนประกาศตอนเช้าจุดตอนเย็น ประกาศเย็นจุดเช้า ‘ไฟมาป่าหมด อนาคตน้ำจะแห้ง’ เป็นป้ายรณรงค์ในชุมชน แต่โดนปรับแก้ ‘ไฟมาป่าเบ๊ง มดแดงเต่ง ผักหวานป่ง ป่าล่งเห็ดถ่อมออก’ ซึ่งชาวบ้านเข้าใจและคิดว่าไฟมาทำให้ป่าโล่ง มีมดแดงมากขึ้น ผักหวานออกดีสมบูรณ์ ป่าโล่งเตียนเห็ดออกมากจะประกาศเท่าไร มีป้ายประชาสัมพันธ์คนก็ไม่เข้าใจ แต่ต้องคุยอธิบายกับเขาให้เข้าใจ ผักหวานถ้าเมล็ดร่วงไฟมาก็จะไหม้หมดมันต้องเพาะในหมู่บ้าน ผักหวานตามธรรมชาติขยายพันธุ์ด้วยราก รากไปถึงไหนจะมีต้นขึ้นตามราก” นี่เป็นตัวอย่างที่คุณลุงจ๋านงค์อธิบาย และกล่าวถึงการนำความรู้มาใช้กับชุมชน

“การทำงานต้องอาศัยการเรียนรู้ นำมาปรับใช้ ภูมิปัญญาชุมชนต้องอาศัยความรู้ทางวิชาการมาบวก ในชุมชนต้องวิเคราะห์ชุมชน ปัญหาเกิดจากอะไร ใครควรแก้ปัญหา ปัญหาเกิดจากข้างล่าง การแก้เน้นผู้นำชุมชนจุดเล็ก ๆ” เป็นการบอกเล่าของคุณลุงจ๋านงค์ และคุณลุงยังแบ่งปันความรู้การสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่จะต้องศึกษาพฤติกรรมของคนในแต่ละชุมชนและให้ความสำคัญนำมาสร้างการมีส่วนร่วมร่วมกัน โดยแบ่งคนเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

- 10% เป็นแกนนำผู้เสียสละมีอุดมการณ์ มีความตั้งใจทำงาน จิตอาสาทำงานด้วยใจ ไม่ฆ่าความคิดผู้อื่นและไม่คิดแทนผู้อื่น ต้องทำงานใช้เวลาสักระยะเพื่อให้คนอื่นมองเห็น ทำเป็นตัวอย่างไม่หวังค่าตอบแทน
- 30% เป็นผู้มีความรู้ทางเศรษฐกิจ มีหน้าที่ในสังคม มีความรู้ มีประสบการณ์ มีแนวความคิด แต่มีอัตราสูง ชุมชนในพื้นที่ต้องให้เกียรติ เป็นผู้ให้คำปรึกษาได้แต่ไม่อาสาเป็นผู้นำ
- 40% ส่วนใหญ่ชาวบ้านธรรมดาไม่ค่อยคิด ถ้าคนกลุ่มไหนมากก็จะคล้อยตามคนหมู่มาก
- 20% เป็นกลุ่มไม่เอาไหน เอาแต่พูดเก่ง รู้ทุกเรื่อง ผู้นำชุมชนต้องมองคนกลุ่มนี้ให้เป็นมิตร นำมาเป็นกระจกส่องการทำงานของเรา ห้ามไปคิดแทนคนกลุ่มนี้ ต้องให้เขามีโอกาสแสดงความคิดเห็นมาก หาข้อสรุปและอธิบายให้ฟัง เข้าถึงคนอธิบายได้ ก็จะไหลเข้ามาจากการชักจูงของตัวเอง

“ในหมู่บ้านต้องมีระเบียบกติกา เสียงส่วนใหญ่ ทำเป็นข้อบังคับหมู่บ้าน การอยู่ร่วมกัน 2 คน ก็ต้องมีกติกา หากไม่มีก็จะทะเลาะกัน เพราะมีความเห็นต่างกัน ทำงานด้วยใจต้องเอาใจใส่ ปลุกจิตสำนึก หากยังหวังผลประโยชน์กับปัญหาที่จะแก้ กลับจะมีปัญหาเกิดขึ้น อันดับแรกคือปัญหาที่ตัวเรา เขาร่วมมือเกิดจากที่เขาเห็น การรักษาป่า ใต้น้ำ อาหาร อากาศ ความปลอดภัยจากการพังทลาย มีอ่างเก็บน้ำ ความเป็นอยู่บูรณาการทุกภาคส่วน ปัญหาทุกอย่างแก้ด้วยชุมชน เริ่มที่ตัวเองก่อนออกสู่ภายนอก

“การเป็นผู้นำต้องโทษตัวเอง เราให้ความรู้เขาขนาดไหน แต่ละคนพูดแบบเดียวกันไม่ได้ ทั้งที่เป็นเรื่องเดียวกัน มีหลายรูปแบบ ‘การพัฒนาไม่มีการดำเนินการเป็นรูปเล่ม’ ต้องไปปรับใช้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ คนทุกคนรักบ้านเกิด ทำได้คือเราต้องช่วยกัน สร้างจิตสำนึก ให้กำลังใจกัน ทำผ่ายแล้ว 6,000 กว่าผ่าย ป่าไม่ต้องถูกเผา มีป่าเป็น 10 ชั้น ตามอายุ เป็นที่เก็บน้ำ คนลุ่มน้ำต้องช่วยมาดูแล การแข่งกันทำดีจะไปได้ดีสักคน แต่ต้องช่วยกันทำดี การทำงานต้องได้ใจ”

...ทั้งหมดเป็นการถ่ายทอดความรู้การทำงานร่วมกับชุมชนที่ประสบความสำเร็จ เห็นได้ในปัจจุบันที่มีหน่วยงานองค์กร ชุมชนต่าง ๆ เดินทางเข้าไปศึกษาดูงานในชุมชนบ้านสามขาอย่างต่อเนื่อง และยิ่งฝากถึงภาครัฐ “การแก้ปัญหาควรเริ่มจากจุดเล็ก ๆ ให้ราชการเข้าไปถึงชุมชน ต้องไปนั่งพูดคุย หากเข้าใจคนเดียวก็ทำงานคนเดียว ทำแล้วได้อะไร”

โครงการสำรวจการกระจายตัวและแหล่งที่มา การปนเปื้อนของสารแคดเมียมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตา

การกระจายตัวของสารแคดเมียมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของประชาชน ที่ผ่านมามีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานได้ร่วมกันจัดทำแผนและดำเนินโครงการเพื่อลดผลกระทบดังกล่าว เช่น โครงการส่งเสริมการปลูกอ้อยเพื่อผลิตเป็นเอทานอลแทนการปลูกข้าว การรับซื้อข้าวเปลือกที่ปนเปื้อนสารแคดเมียมเพื่อเผาทำลาย การสงเคราะห์และฟื้นฟูสภาพจิตใจของประชาชน การติดตามตรวจสอบการดำเนินกิจการเหมืองแร่ให้เป็นไปตามมาตรการ ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เป็นต้น ในส่วนของกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบปัญหาหามลพิษสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการสำรวจการกระจายตัวและแหล่งที่มา การปนเปื้อนของสารแคดเมียมในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ตา อำเภอมะสอ จังหวัดตาก โดยว่าจ้างให้บริษัท ยูไนเต็ด แอนาไลซิส แอนด์ เอ็นจิเนียริง คอนซัลแตนท์ จำกัด และศูนย์วิจัยน้ำบาดาล คณะเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นผู้ดำเนินโครงการ

โครงการสำรวจการกระจายตัวและแหล่งที่มาการปนเปื้อนของสารแคดเมียมได้เริ่มการศึกษาโครงการเมื่อเดือนมีนาคม 2553 เพื่อประเมินพื้นที่ปนเปื้อน บ่งชี้ขอบเขตการปนเปื้อนและ

การแพร่กระจายสารแคดเมียมในสิ่งแวดล้อม พิสูจน์ทราบแหล่งที่มาของการปนเปื้อน และเพื่อศึกษาและเสนอเทคโนโลยีทางเลือกในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมตามระดับความรุนแรงของการปนเปื้อน ครอบคลุมพื้นที่ในตำบลพระธาตุผาแดง ตำบลแม่ตา ตำบลแมงกุ และตำบลท่าสายลวด อำเภอมะสอ จังหวัดตาก รวม 19 หมู่บ้าน โดยรวบรวมข้อมูล จัดทำแผนที่ การเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยตัวอย่างดิน 17,005 ตัวอย่าง ตะกอนดิน 220 ตัวอย่าง สัตว์น้ำ น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน อย่างละ 20 ตัวอย่าง พืชเศรษฐกิจ 220 ตัวอย่าง ผักและอาหาร 150 ตัวอย่าง หินและแร่ 10 ตัวอย่าง เมื่อเดือนมิถุนายน 2553 รวมทั้งประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่ เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ และขอความร่วมมือในการเข้าพื้นที่เกษตรของชาวบ้านเพื่อเก็บตัวอย่างสิ่งแวดล้อมต่างๆ ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าได้รับความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี

ผลการศึกษาของโครงการโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบำบัดฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนจะไม่เกิดประโยชน์สูงสุด หากไม่เป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ ดังนั้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมาคพ. ได้จัดให้มีการประชุมหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อชี้แจงผลการศึกษาคอบคลุมเนื้อหาเรื่องปริมาณสารแคดเมียมในดินทางการเกษตร ตะกอนดิน น้ำผิวดิน และตัวอย่างสิ่งแวดล้อมต่างๆ ความเสี่ยงต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ แนวทางการหาแหล่งที่มาและการฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งสิ่งที่ชาวบ้านผู้เข้าร่วมประชุมต้องการทราบมากที่สุดคือระดับการปนเปื้อนของสารแคดเมียมในพื้นที่การเกษตรของตนเอง และการฟื้นฟูดินปนเปื้อนโดยเฉพาะการปลูกพืชทางเลือกอื่น เช่น ดาวเรือง สาบเสือ ควรมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และควรมีตลาดรองรับผลผลิตด้วย ท้ายที่สุดที่ปรึกษาจะได้ประมวลผลเพื่อสรุปหาแหล่งที่มาและเสนอเทคโนโลยีการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับพื้นที่ต่อไป

กีฬา กล. 53

วันที่ 17 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา นายโชติ ตราชู ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานเปิดการแข่งขันกีฬากระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2553 ณ สนามกีฬากองทัพบก กรุงเทพฯ เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจนักกีฬาและสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ซึ่งมีหน่วยงานต่างๆ ภายใน ทส. ส่งนักกีฬาและเจ้าหน้าที่เข้าร่วม โดยกรมควบคุมมลพิษได้ส่งนักกีฬาเข้าร่วมการแข่งขันในกีฬาทุกประเภท พร้อมทั้งเป็นเจ้าภาพการแข่งขันกีฬาหมากรุกไทย

บันจักรยานส่งมอบอะลูมิเนียม เพื่อจัดทำขาเทียมพระราชทาน

วันที่ 30 มกราคม ที่ผ่านมา นายสุพัฒน์ หวังวงศ์วัฒนา อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ร่วมกิจกรรม บันจักรยานส่งมอบอะลูมิเนียม เพื่อจัดทำขาเทียมพระราชทาน และร่วมพิธีมอบอะลูมิเนียมแก่มูลนิธิขาเทียมในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ณ บริษัททางกอกแคน แมนูแฟคเจอร์ จำกัด โดยมีสมาคมจักรยานเพื่อสุขภาพไทยและกรมควบคุมมลพิษ ร่วมกิจกรรม

ศูนย์จัดการมูลฝอยรวม กลุ่มพื้นที่ 1 และ 4 (ส่วนขยาย) จังหวัดศรีสะเกษ

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา นายวิจารณ์ สิมายา รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานในพิธีเปิดศูนย์จัดการมูลฝอยรวม กลุ่มพื้นที่ 1 และ 4 (ส่วนขยาย) และเปิดธนาคารขยะรีไซเคิลในโรงเรียนตามโครงการสนับสนุนและเสริมสร้างสมรรถนะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย จังหวัดศรีสะเกษ

แนวทางสร้างแบบจำลองการเคลื่อนที่และสะสมตัวของตะกอนดินจังหวัดระยอง

วันที่ 27 มกราคม ที่ผ่านมา กรมควบคุมมลพิษ จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นสร้างแบบจำลองรูปแบบการเคลื่อนที่และสะสมตัวของตะกอนดินในคลองชักหมาก ตั้งแต่ต้นคลองถึงปากคลองชักหมาก และในอ่าวประดู่บริเวณที่เชื่อมต่อกับปากคลองนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง เพื่อหาแนวทางสร้างแบบจำลองการเคลื่อนที่และสะสมตัวของตะกอนดินในพื้นที่ดังกล่าว โดยมีนายวรวิศร์ อกภัยพงษ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นประธาน ซึ่งสถาบันการศึกษานักวิชาการ สถาบันพัฒนาการชลประทาน กรมชลประทาน การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและภาคเอกชน ให้ความสนใจเข้าร่วม

“ลดได้ รดดี ทำดีเพื่อแผ่นดิน”

วันที่ 25-26 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมา กรมควบคุมมลพิษ จัดกิจกรรม “ลดได้ รดดี ทำดีเพื่อแผ่นดิน” ณ ลานหน้าอาคารอเนกประสงค์ อาคารพักอาศัย กองทัพเรือ ซอยสุขสวัสดิ์ 26 นอกจากนี้ยังมีนิทรรศการและสนทนากิจการจากหน่วยงานต่างๆ อาทิ สำนักสิ่งแวดล้อม สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ชมรมคลินิกไอเสีย และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหา มลพิษทางอากาศและเสียงจากยานพาหนะ

ขอเชิญชวนสถานศึกษา ร่วมกันลดการใช้น้ำ ในโครงการ

โรงเรียนรวมใจ ลดน้ำใช้ ลดน้ำเสีย เพื่อเจ้าพระยาสดใส

กรมควบคุมมลพิษ ผนึกกำลังหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจ
เชิญชวนสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาและสถานศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ที่สนใจ ร่วมกันทำดีเพื่อแผ่นดิน ภายใต้โครงการ

โรงเรียนรวมใจ ลดน้ำใช้ ลดน้ำเสีย เพื่อเจ้าพระยาสดใส

เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนลดการใช้น้ำและหมุนเวียนน้ำเสีย/น้ำทิ้งกลับมาใช้ประโยชน์
เปิดรับสมัครสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม 2554

ดูรายละเอียด/ดาวน์โหลดใบสมัครได้ที่ <http://wqm.pcd.go.th/water>
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม 0 2298 2264, 0 2298 2258

กรมควบคุมมลพิษ
POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

ติดต่อขอทราบข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

กรมควบคุมมลพิษ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

92 ซอยพหลโยธิน 7 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400

โทร. 0 2298 2082-4 โทรสาร 0 2298 2085

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 32/2538
ไปรษณีย์สามเสนใน

เรียน